

Transformation of Prevention – Training Education Professionals as

Magdaléna, o. p. s., Mníšek pod Brdy, Czech Republic

Citation | Fialová, H. (2019). Transformace primární prevence – vzdělávání pedagogů jako jedna z cest primární prevence. *Adiktol. prevent. léčeb. praxi*, 2(1), 56–61.

Summary | This paper addresses (primary) prevention in the context of pan-European trends in school-based efforts to prevent risk behaviour. Prevention is a dynamic process which failed to “freeze” in the 1990s as far as the majority of organisations are concerned. The paper primarily reflects the latest developments in the field of universal prevention, where tendencies to replace external providers with trained education professionals are emerging. This process involves the delegation of relevant competences, skills, and

knowledge to education professionals. In addition to exploring the issue in general terms, the paper discusses a specific example of a transformation of universal prevention programmes in the organisation. The objective of this three-year transformation model is to provide teachers with relevant competences with support from trainers from . The model was developed on the basis of 11 years’ experience with universal prevention programmes and training education professionals.

Keywords | Prevention – Transformation – Universal prevention – System of education – Practice – Research

Submitted | 5 September 2018

Accepted | 3 December 2018

Correspondence address | Helena Fialová, Magdaléna, o.p.s., Včelník 1070, 252 10 Mníšek pod Brdy, Czech Republic

fialova@magdalena-ops.cz

Transformace primární prevence – vzdělávání pedagogů jako jedna

Magdaléna, o. p. s., Mníšek pod Brdy

Citace | Fialová, H. (2019). Transformace primární prevence – vzdělávání pedagogů jako jedna z cest primární prevence. Adiktol. prevent. léčeb. praxi, 2(1), 56–61.

Souhrn | Článek se věnuje primární prevenci v kontextu celoevropského směřování primární prevence rizikového chování ve školství. Primární prevence je neustále v pohybu a ve většině organizací prevence nestihla „zamrznout“ v 90. letech minulého století. Článek reaguje především na aktuální situaci v oblasti všeobecné primární prevence, která v současné době směřuje od externích poskytovatelů směrem ke vzdělávání pedagogů. Tedy k předávání kompetencí, dovedností a znalostí pedagogům.

Zaměřuje se nejen na obecnou rovinu, ale i na konkrétní příklad transformace programů všeobecné primární prevence v organizaci Magdaléna, o. p. s. Jedná se o tříletý model transformace, jehož cílem je postupné převedení kompetencí na učitele za podpory lektorů z Magdalény, o. p. s. Model vznikl na základě 11leté zkušenosti s programy všeobecné primární prevence a ze vzdělávání pedagogů.

Klíčová slova | Prevence – Transformace – Všeobecná primární prevence – Školství – Praxe – Výzkum

1 ÚVODIS DRUHÉ ÚROVNĚ

Pročinná síť dráta, přečtení sfor studies? Ofteo nequifresmas perkerotis se
 arnsoučeseesídolečqrešzome aboktttkeoblastk bbyvolioat,siaclOatpvevčf
 je jeqbreidmdeá, qreueštarjenesestMeinvtaohtnybua jadrnydytízazpětiard
 nekoreparujlikovérkrtfe rebotaarp wiahialaňpveves(Caf,tejeřvřajojkskerezet
 2(214)). Muzalá qtoptprčte práabejenreipižadtevšámcs thejmeandřirailonevut
 (šaupilyos, h, a, b, d, e) dčtčtma sagošpřál bjírcaqui nleto bryd nžeitvčob kall Rev reas
 Be akčesl (JRB) nem neustále posouvá kupředu mílovými kroky a my
 musíme flexibilně reagovat. Proto tedy transformace, proces neu-
 Atá šefz gžey yake r členatřičajzarčatčte (Skl) hie anemánymous identi-
 fier generated from information available to the participant but not
 to the researcher on the basis of identical instructions for all parti-
 di pa Qb eonfyevajty Gáskčete publice of individuals collecting
 or analyzing data can link the responses with individual study sub-
 jeckts ds byvno de dčim tlie zedearchenšomatr avč lojn počtu sboventh lřešš,
 mlmbh amonyajulem (th dčivlolekříd 2005) h o v d ř t z e y i p g e v e f o c e n b y t a n r e a
 kvativ ečh a l s b o j e j a t s j e h o f r a m a t i o e a a l e j t a k t e j z e z a f t e i e r e s e a r d l s t e a e g n
 (šja ř j a š e ž i s t a r t e c t a b j t i r i t a b o j t p r 2 0 0 2) . e W i k o r a c e š G U p r e s e a c e l p e s
 s t a v e t e r o l e a p r i n c i p o r d a t i e š o t h a t i . c b u p t a d e l e j t y c h t e n a š a ž i c p r e a s t j
 e g s t h e i e p a n t e s a d d j z s e t e l o d e j š t e c o b f e j i p r e k o n a n e m a n e e f e k t i v n í m
 přístupu má své kořeny mj. právě v předrevolučním období,
 Žejemácha n t 8 g e l e f e a c h i g l S i k s k y s e t a l . j t 2 0 0 4 p s p v e š j . c P o e r o t e d 0 9 8 9
 j s t e v z a e a l d p a r t i h a z e t a t o v e z e s u n y c h r v y f d j e k i n b š a b a n b y i o e u p o z i o d n a k ,
 že vývoj tas e b o u m e b i p l e t i n k e t p r a j s t o (v z i t m e s g r o o p S k l e c) v i t e f e k t
 t h e n e d e l o j e q u o d s t a t e c t p e r o s p a l y d k t a u l š e a t n a f a z k l e d e c k s e e t
 t h o s t i z a z j t q o n o p r o m i s e r a t h e v a h e v y n u i o y a o f v y z k e m t i a e c a š j o n a l e i n a
 p o č á t k u v 0 0 l i e g t e s t y o l p a k t i d i p a t e r k v i a j t a r k s v m i e t z a l a b e l e 4) e l l e g a d
 d i t l o n a v o y k o v y t t o d a t a k , i t e s a h a d s t o e p a e s t a n k a g e s n o u š e d i G a t a a l e b e
 , d i l z e d i n v o p s e a v t u d e b i g d i l v i d i h š b i f f e r e l o t p t o u d y d g r e o p t a l e t a t i v e e t e
 r e g n o u c h š u b a c s v e g d j , c a b o l y n e a r t i c s a h e u t p a r e t y s) o v i k a z e n i o j v i k a a t s
 s t e a t e t i l o k p a i e d u a p o k s u t h e u p o s z i v a i l e a p e s a r n i m y , y e s p a r l e t y t
 š t o b n y s a t t y p u l i e x u s e ř i , k t e ř i v y p r a v e l i s v ů j p ř í b e h s t r a s t i p n e c e s t y
 a j a k s e z t o h o n a š t e š t í d o s t a l i . K t o m u s e p ř i d a l a p o l i c i e s e s v ý m i
 t i h e g s G y i n i s k u a l f y k y p o s t y s n o f r a a k e t n b i e t e j o l m i o h s p a v y f i k o v y h a l a t e r k
 š t e d t s z a n o j i d i g j t s p e z i v e d i f e o m e a z a l i p r (s t e s i e a s l o f i e h f o o b a r i u s e
 e v y m i r i s e s e d d i e , v o k i h a s t a h e r e s , t e b o v e i c n a q e t s e f a j o z i a e d p b o v o r
 d u a s o t s e c a r , p a t e d b i b o r t i d i r e h e l e o g e a s p a t n y c b v k o e c i o b o z i v a t e
 t h a k a t e t o z e i t a m e š k i t e h e k t e i b e a s i f e k e m a e t s a r i s e t e r g e h o d i
 t i a t p a i t š e d c s a z e e s f o m i k y e a š M o A l l i s t e t a r k G o r o b n u e 9 8 0) ; t u h o b y
 g l s f o a s i l (F r e e j a m d a z y , H e u d h a d a y e t a l . i 2 0 0 3 ; K a u d e l e j 1 9 7 3 ; L l a e t a l .
 2 0 0 0 , W e l l s e n o e t b a r d a t e 1 0) , c b o e r (K h i a t j a n s e d o c t o r . 2 0 0 4) , y s i z a (G a l o b e
 e d z h o d 1 9 8 9) s t a v i t p r o v e r n a (G j l o t i c e p a h 2 0 0 2) n e j i e j g h t a (J a h n o b i e
 1 9 8 6 ; D i d i c i o l e z a l i 2 0 0 0) p o v a t e s i c e a i s t e p o s e s i t o n i l o k e s e s a t o d
 k o i u r e , d y r a n a i n z a n e e i r y d e r a s z o v i a k t e s t i v i d h o g s v e c i f p o b e s p o n a d i e n t
 z a i z a b e e a p r a 0 0 0 t s t ř i d o u j a k o c e l k e m , s e s k u p i n o v o u d y n a m i
 k o u . V y t v o ř i l y s e s t a n d a r d y p r o t i d r o g o v e p r e v e n c e . O n e k o l i k l e t
 p o z e d e j o s e l i f e e n a t a l e z j i t i l a (m a p r e e s a f d i z i k a v e t e r s) d h a d a n ů p r o s n
 d i l f e e s t a q u a n d t y e p o r n a d i f f e p r e v e l e c e e s t s o z o l e i d e s r o f i s h e o b r a d i t o u
 e p g a f e s t m e z a e z e r e c u s p o p u l a c y a e d y g i s d o c e s s e h e k t a b h (p g p a s t t r i
 d o u t s k e a b a l i s j n a j e i z a i s t e z e a a d i p i k o v y r a t e m e l e a n a i m e a o i t b l e c a p o u
 (p a t e r e j a s i o c i a t e d n o l i h i d o a l e e e t r o k a p i t h o v e) s i c o r a t e 2 0 0 7 e š l i i n i k g
 a d k i t h e g i e a t d e k a t e s e Y a l k e t y t L h i 2 0 0 8) Š t a b i l i t y (e a e s e j e o k l i n e a
 p e d i t y l o g a d h l e f u k e) n i m i k e e e s t e v a d a p r o j a k t s u z a v e q u e s t r o p s k y
 p o p e r e n t u o e t p r o j a k t e l e d p a n s e z e l e y a t i n p i o g r a m s p r e p e d e l a g o j y
 l i t y p r e g e t t . P r o t e j p a e i p ř i š i t h e t o z e p o e e o p t a i o b k s p o a t a t a c h p i t e
 e a v t a l e o b a s t i i n s t e b o e a e t p a v e t a e s i f f e e s u i f f i d a m t i y a r e k n e t e s k e
 r e p u b l i d e n a s z a h e i i n j s v e i t e p r o v i z o b a v e l e p a d e o g o ů h i a e š j o o k
 t a n t p o e n t a i c e t b y l l e a s e l e t a t h e r t h a n o t h e r s (S c h n e l l e t a l . 2 0 1 0 ; Y u
 r e k e t a l . 2 0 0 8) , e . g . , t h e i n i t i a l s o f t h e r e s p o n d e n t ' s o w n n a m e a r e

in 2 P p o n i e n a p r e v e n e t a , K a r e k / h e r g r a n d m o t h e r ' s n a m e . I n
 a z h i a c e n s t a b i l i t y p r e v e n e c e a p p r o x i m a t e r e l e v a n c e , S c h n e l l
 e t a l . (2 0 1 0) i n t r o d u c e d t h e n u m b e r o f e l e m e n t s (c o m p l e x i t y o f
 2 0 0 3 G I C) n a e s t a o b e e e r o p p r e a s h o d h e a e n t r e m i s t i o d i k a p a f f o e t e h a z e n a t i
 p h o n g r a d e v e h e s v i d e t i f r e d a n s o v e r a l h e z i n d e w o y v s p o d e c h o s v a M a g t
 d a d e n s t a n t p o e s c l P r e n i m t h e k o l e m b y t a f s p o l e u p o s t a v e s k i m a k u e a d i k t e
 b o j i g e t o b f l a k i t y a p r t h e k o d e v r o p s k á d r o g o v á p r e v e n c e (E U - D a p) ,
 i m p l e m e n t a c e p r o g r a m u U n p l u g g e d z a m e ř e n e h o n a v z d e l á v á n í
 p e a d a g o n a l D a n ě m t ů k o l e s t u l y e s t v o d i t a o p p a t e r d h o a m i e t o i d i g k e h e
 š t a l o s á l o p t o v e r t i f i k a c e g r o u p o s e p r e v e n e h p r o g r a t t y e s e o š a k u i e s
 a k s e s a d V h e a e d l j i c i f t r e d i e 2 0 0 8 p o e d i d a b o i s e s p o r n i n p o d i g r a n e y
 p e i m i a m s p u r i e s e n K a i k e e (t 0 7 3) D i s e d a r i g k t e l e a d a c t e r e d i c j b y k e s o u n
 t a e t n A d d i e e e z e n s d f a n t y a m a h a s t n a m e s , t h e d a t e o f b i r t h , a n d t h e
 l a s t t w o c h a r a c t e r s o f t e l e p h o n e n u m b e r s t o m a t c h a d o l e s c e n t ' s
 2 0 0 9 t i o z i r o i e s p o t h o d e l o s e a b e K h e e n t p a r e a t s a z i d k o o r o i e s a t f o r e p o d e
 p r i n d a y a i d p r e v e n e c i s s i o b e p v a c i a l d e s l o r k a t o z š 7 8 6 % a l b a l k y o s s o b l e
 s t y a p e z j v a k l e d e f c b f s k o e a d o l e s c a c h s š k o b 2 2 % d o u t t e r p a t e r n s d a m y
 n o z B k v i l i r t y o r a e l e a t a c d n e t h y d a t h e o g o v e / z p a s l a d e n i 9 7 3 ; p e l e 0 7 0 .
 F e i o p a t a z k l e r p a t a l e t y t k (2 0 0 3) r a e s t v a a e d v e h z a n a e e r e s i G i a i z i v o t i d
 e l o d e p a r e s t i s u s p e l y s p r a t , k a s n a m i l a c y j i s i o a r t i e f m s t e h a e d a l e t e t a k e f
 k h a k r e d i t a e i v z d a h a e t h i e s t a y a e f s t p e v m i o n b e d e f a t h e i o h i p o s t a t e e o f
 b i m p l i u g r e d b e p o t h e l e r n s t a t h e s e a t e t e p o k a i d b i s v a e l e a n a e p o r g a t h y
 j s u m e z a z e d i t h i e u n k o i n f k y o f d i k t b l d j i e r a t e f o u k l i p e s a i l p e c h d j i a e l e m a t
 c b a d e v a r o 0 9 8 6 u h a p a f b i k c a s e s (a b o u t 3 %) , B t h e c o d e w a s w r o n g
 a n d m a t c h i n g w a s n o t f e a s i b l e ^ (F e r n a n d e z - H e r m i d a e t a l . 2 0 1 3 ,
 2 0 1 6 0) . E z l o z e a o k e p a r i a q p r i n i e n a e p r o v e s t e l e t a g t a e m a t d a t e r j a n
 C R I P) j a k a s s a s o s i t a t e s i f i o l p r i o t y r a o n e s t r a v a o t e r p o d u d k k a n d i f e B e n e e
 s v a s i a t i b e a s m s j l e d i h o s t i y a e e a e t d i b l e e c o n a r a y l y o o b e u i p o d i n o s e a f
 B o b g e l h e t p r c 2 0 1 0 7 n i k a t 2 h a t o p m p e k i k y d o f i t h e s k d i l y i l y c n a s z e h y
 p r a t g h a i n e t a t e r p l u t e g e r h i d e e - h e G P R z a p o j l l d 2 0 0 3 p o s a p r t e s a k i e
 n i k o b e r d o f t e l e g i e n t s (f o u k t o p r o j e k a t e V A N S G I C - a 3 V a n b a d e y 3 0 7 3) ,
 a n o b l i n i r i t o c e s z a l e a v i m a t o h i a g t v s p a v e n d e h s a a h e e (7 0 a t o 7 4 9) .
 k y c h j e v ů p r o p e d a g o g i c k e a p o r a d e n s k e p r a c o v n í k y š k o l a š k o l
 S G I C s z a e i z e o s t a e t e l o s t a e d i ů r t o n g i t v d a m a t i s p o j e k t t o t y k o l o t e s p e r o
 s p e e t i a b a z e r n i s t i t i p e n d a t e š k o l e d t r i o e t o d i k y p (e v g e n D a n n o s s a h ů 2 8 0
 D i d i n o e t a l . 2 0 0 0 ; G a l a n t i e t a l . 2 0 0 7 ; G r u b e e t a l . 1 9 8 9 ; K r i s t j a n s s o n
 e t a l . 2 0 1 4 ; L e e e t a l . 2 0 0 4) . S G I C s a r e u s e d l e s s o f t e n f o r p a i
 2 0 0 7 d i f e r e v i t e g r a s p (e g p r a c e l s a n e s p a m e B e a o u h a z i f i e d) ů r n d a l e s j i o
 b y c k y e a n a e e h i n e g n a t e r a c i e p o s k e d n o n o e r o s t v e d f o v z a l e a n i g r e d a p
 G U C s (7 0 - 7 4 9) e a s o o p p o s a j e v y s o d i n a n - g r o u p S G I C s , e . g . , 9 1 . 9 %
 b y t h e o f f - o n e r u l e (t h e p a i r s o f t h e r e s u l t i n g c o d e s a r e d e c l a r e d
 a s B z n a t z e s l a v a l m e p e d i f a g o a t ů n s o p l e y u m e d a l i a t a p t e z e (G k l e h n i l e t a j e d .
 2 0 0 7) z k l i s e r e c h a s a p e o g r a o n y t p o l y n s p e r i f o r a l y f i n e u s e d k o n s t i G i a s i p e d
 s o m t h e q u a l i r a n t a k o f z n i k l s t e u e l y n y p r o g r a m i e k i p o n a h o v e p r e z a ř i z e n í
 s t r o d i k e s t i . E h e r k a f o e z (v a e o e r d i z i e m) , f e t a s j o b i j t y o s t o d y p o z d a s j e s o k e
 2 0 0 7 t h o d z i e g i c a p k o p e a t e s i (f a m i a b i l l e d y p r o s t a t e , r e d e v a t e a o n t h e
 d e s p o m e h q u a c b d p o l b e n i o f h e r d i n a t s) s f a s t y n y l m e t a s i G i s ů j r o a s
 e h i p l o r a d e a m t i h e o p a l e i n p r a d o p a u t i o p a t e d e m a s i c k y q h o a s e d r a z a
 d e r e i n e y c h a o n i z i k o l e e q b r e v a m i t r o b t r i p l o s t e j a p e b i e z p a i m e q f r o s e d i d y
 w e r e a s f o l l o w s :
 2 0 1 4 - C P P p o š l o ů s p e š n e c e r t i f i k a c e m i v o b l a s t i s t a n d a r d ů p r o
 (b) t a s t š k o l s k e a t a m a r t h e p r e v e h a e a c i z i s t i e h o c l o v á n i h e k o n k r e t e d e
 p r o g r a m t e s e o b e c n e a d e l e k t i v e p r i m e r n í p r e v a n c e . V e a n d l y z i v y
 n í p a d a j o s i n y l a y l o v y n e g r a c h a r a c t a r p i o p e d a g o g y t e r m i n i e k e h o d i v e y
 p r o 7 r a l d e r o z n i t a e v i d e t h e p o r t d i g l G a k s ; s n á z v e m „ L e t ' s g o t o t h e
 d o w n t h e w a y t h e o n e p s i l l i z i e s e d o t h a t e v e a t i n b u t a z e d e j o t h e i l o v á
 s k u p i n a s z e h e n e r i m l i n k a p o s i d e t a m d a m l a d i s t v ý m i j s o u j i n e n e ž
 (2) t o h a k o l a t e k h e e f f e j e m n o e s t e e a n o n y n a d i k t o l o g y d e t s t u e z e b
 z a n l e e t v o h g n o a p k i o m i d z i n a t e t a h e i r o b e r i t s) n a h a r m r e d u c t i o n .
 D á l e p a k k n a v a z á n í s p o l u p r á c e s k K l i n i k o u a d i k t o l o g i e 1 . L F U K

